

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ:
«ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ»**

Περίληψη της εισήγησης του Αλέξανδρου Κεσσόπουλου

με θέμα:

«Η κρίση του κοινοβουλευτισμού στον μεσοπόλεμο και σήμερα»

Παρασκευή, 23 Νοεμβρίου 2018

Η ευρωπαϊκή ιστορία των τελευταίων 100 χρόνων διδάσκει ότι σε περιόδους μείζονων οικονομικών και κοινωνικών κρίσεων οι φιλελεύθεροι θεσμοί τείνουν να αποσταθεροποιούνται ή ακόμη και να καταλύονται. Τέτοιου είδους πολιτικά και συνταγματικά φαινόμενα καταγράφηκαν μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, την επαύριον της διεθνούς ύφεσης του 1929, καθώς και μετά την πρόσφατη οικονομική κρίση που ξέσπασε προ δεκαετίας. Δεν είναι ίσως τυχαίο ότι στο πλαίσιο αυτών των περιόδων σημειώθηκαν δύο παράλληλες κινήσεις στο πεδίο της λειτουργίας των θεσμών: από τη μία πλευρά ο ρόλος των κοινοβουλίων και των δημοκρατικών κομμάτων περιορίστηκε αισθητά, ενώ από την άλλη η διάρρηξη των δεσμών αντιπροσώπευσης μεταξύ της κοινωνίας και του πολιτικού συστήματος γέννησε το φασιστικό φαινόμενο. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της περιόδου του μεσοπολέμου ο φασισμός επικράτησε είτε με κινηματικούς είτε με κοινοβουλευτικούς όρους, στην Ιταλία και τη Γερμανία, ενώ στις μέρες μας αντίστοιχες δυνάμεις της ριζοσπαστικής δεξιάς ενισχύονται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να συνιστούν πλέον ευθεία απειλή για τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Με δεδομένη την παραδοχή ότι οι δύο ιστορικές συγκυρίες παρουσιάζουν ουσιαδεις διαφορές τόσο στο κοινωνικό όσο και το πολιτικό πεδίο, εντούτοις αξίζει τον κόπο να αναζητήσει κανείς κάποια κοινά ίχνη της διαδικασίας ενδυνάμωσης της αντικοινοβουλευτικής ιδεολογίας στις δύο περιόδους.

Διάγραμμα

ΜΕΡΟΣ Α΄

Η κρίση του κοινοβουλευτισμού στον Μεσοπόλεμο και η ανάπτυξη του φασιστικού φαινομένου

1. Η κινηματική επικράτηση του ιταλικού φασισμού
(*πώς κατόρθωσε να καταλάβει την εξουσία ένα κόμμα του 6,5%;*)
 - Απεργίες και καταλήψεις γης κατά την κόκκινη διετία 1919-1920.
 - Αντεπίθεση της αστικής τάξης. Συγκρότηση του φασιστικού κινήματος.
 - Ασυλία των φασιστών από τους μηχανισμούς του κράτους, ενίσχυση από το μεγάλο κεφάλαιο.
 - Η Πορεία προς τη Ρώμη και ο διορισμός του Μουσολίνι στην πρωθυπουργία.
 - Η σταδιακή άλωση των δημοκρατικών θεσμών και η οικοδόμηση του ολοκληρωτικού κράτους.

2. Η νίκη στις κάλπες του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού
(*πώς διερράγησαν οι δεσμοί αντιπροσώπευσης μεταξύ των κομμάτων του δημοκρατικού τόξου και της γερμανικής κοινωνίας;*)
 - Το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και η κατάρρευση της τελευταίας πλειοψηφικής κυβέρνησης την άνοιξη του 1930.
 - Η μετάβαση στην οικονομική κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ο παραμερισμός του Κοινοβουλίου.
 - Η σκληρή λιτότητα ως μονόδρομος (1930-1932).
 - Η μοιραία συμπόρευση της σοσιαλδημοκρατίας με τα κεντροδεξιά κόμματα.
 - Μαχόμενη ή ανεκτική δημοκρατία; Η θέση του Καρλ Σμιτ.
 - Ο εκλογικός θρίαμβος του Hitler.
 - Η αδυναμία εφαρμογής ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης.
 - Η εξουσία στους εθνικοσοσιαλιστές.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Οικονομική κρίση και νόθευση του κοινοβουλευτισμού στις μέρες μας (*παραμένει πολιτικά αυτόνομο ένα χρεωκοπημένο κράτος;*)

- Υπαγωγή της Ελλάδας σε καθεστώς οικονομικής επιτροπείας το 2010.
- Κεντρική επιλογή μέχρι το 2015 ο περιορισμός των δημοσίων δαπανών.
- Το οικονομικό δόγμα των μνημονίων αποφασίστηκε να εφαρμοσθεί κατά παράκαμψη της Βουλής. Ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας. (πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, διαδικασία του κατεπείγοντος).
- Ο οικονομικός μονόδρομος και η κρίση αντιπροσώπευσης.

- Οι πλατείες των αγανακτισμένων ως πεδίο σύγκρουσης αριστεράς και άκρας δεξιάς για την ηγεμονία.
- Pasokification.
- Ο ΣΥΡΙΖΑ ως δημοκρατική εναλλακτική. Πορεία προς την ομαλότητα;
- Τα μαύρα σύννεφα πυκνώνουν διεθνώς.
Η κυριαρχία των αγορών, η αμφισβήτηση του νοήματος των εκλογών και η επέλαση της άκρας δεξιάς.